

WORLD PARROT TRUST

PsittaScene 33:1 Spring/våren 2021

Översättning: My Lundgren och Lars Persson

Redigering: Maria Borgh

www.parrots.org

sweden@parrots.org

Tryckt på återvunnet papper

INNEHÅLL

- 4) Meddelande från ordföranden
Alison Hales
- 5) Kärlek i luften!
WPT-forskning hjälper till att skydda den minsta av Afrikas papegojor
- 9) En fröjd för alla sinnen
Olika sätt att berika papegojors liv
- 12) Vasapapegojors besynnerliga sexliv
- 14) I rampljuset: Zoologisk bevarandepartner
Woburn Safari Park
- 15) Papegojsinnen, del 2
Hur papegojfåglar knyter an till sin omgivning
- 18) De minsta papegojorna:
Hackspettspapegojor
- 26) PsittaNytt
Papegojnyheter och uppdateringar
WPT-kontakter
PsittaScene-index för 2020
- 28) Papegojor i det fria
Bourkeparakit

PÅ OMSLAGET

Foto © Konrad Rothe

En större vasapapegoja (*Coracopsis vasa drouhardi*) undersöker omgivningarna från ett *Erythrina*-träd (tropisk busk- och trädbaljväxt inom korallbusksläktet). De finns på Madagaskar och de närliggande Comoroöarna, och dessa fåglar är speciella på många sätt, särskilt när det kommer till häckning.

Se artikeln: **Vasapapegojors besynnerliga sexliv**, sidan 12.

ETT MEDDELANDE FRÅN ... ALISONS SKRIVBORD

Papegojor fortsätter att förvåna mig. Vad du än känner till finns det alltid mycket mer att förstå om denna mångfaldiga och komplexa fågelfamilj. Jag har haft lyckan att lyssna på tre av våra medarbetare som bidragit i denna upplaga av PsittaScene, Sacha Düker, Mehd Halaouate och Graham Martin, då de talade om sina respektive specialområden. De. Jag hoppas du kommer att inspireras av deras kunskap och entusiasm.

En tråkig situation som påverkade mig i Sachas arbete med dvärgpapegojor är att förrymda och införda fåglar ger upphov till hybrider som då utsätter den ursprungliga arten för fara. I ett uppehåll från kampen mot handeln med vilda papegojor i Indonesien, visade Mehd foton av fantastiska och vackra papegojor från fjärran platser, bl.a. de små juvelskimrande hackspettspapegojorna som han skriver om i denna upplaga. Professor Martin gav oss kunskap om den fascinerande vetenskapen om papegojors sinnen. Jag fick lära att de kan bara knappt fokusera på vad som är precis framför deras näbbar men att det känsliga näbbspetsorganet hjälper dem att undersöka födan - syn och beröring arbetar då tillsammans. Det är så mycket som ständigt pågår vilket gör det mindre förvånande att åtskilliga berikande medel behövs för att hålla fåglarna mentalt friska.

Jag har varit privilegierad att se en vasapapegojhona i en stor häckningsvoljär tillsammans med flera hanar, hon i fantastisk färg och med högt röstläge ger hon hanarna kommandon om att komma och mata henne. Desi Milpacher ger en bakgrund till detta märkvärdiga beteende.

Njut!

Alison Hales, WPT-ordförande

LÄMNA ETT TESTAMENTE TILL PAPEGOJORNA

Vilket kommer att vara ditt testamente?

Låt din passion för papegojor fortleva.

Att lämna en testamentsgåva till World Parrot Trust är ett av de lättaste och samtidigt viktigaste bidrag du någonsin kan göra och som kommer att ha stor och långvarig påverkan på papegojor, deras överlevnad och de platser där de finns.

Besök vår webbsida www.parrots.org/legacy eller kontakta en filial nära dig för mer information i att inkludera WPT (*se sidan 23*).

KÄRLEK I LUFTEN!

Av Sascha Düker

WPTs forskning syftar till att skydda våra minsta afrikanska befvädrade vänner.

Wow! Där stod jag mitt i sankmarkerna som omger floden Zambezi i Zambia, ett kontinentalt land i södra Afrika, som närs av de årliga översvämningarna av detta artrika och mångfaldiga vattensystem. Vattenfallen Mosi-oa-Tunya (Victoriafallen) var inte långt ifrån och kunde nästan höras här med sina mängder av vatten som välldde fram.

Det var tack och lov november och nära slutet av torrsäsongen, vilket möjliggjorde denna resa eftersom under regnperioden hade alla Mopaneträd som omgav mig varit täckta av vatten till åtminstone en meters djup. Den torra marken gjorde körning möjlig även på mindre stigar men också äventyrlig eftersom man också fick gräva upp bilen från den torra lersand som bildas genom att nomaderna som bor i området sällan använder sig av fordon.

Vi kom till detta område från en belagd väg, i vår stora Toyota 4WD som var mycket användbar, vilket vi fick erfare längre fram. Då vi kom allt djupare in i flodområdena såg vi högre bestånd av Mopaneträd (*Colophospermum mopane*), träden som vi letade efter. Mopaneträd utgör habitat för svartkindande dvärgpapegojor (*Agapornis nigrigenis*) och malawidvärgpapegojor (*Agapornis lilianae*).

De förra har den minsta utbredningen av de 9 arter av dvärgpapegojor som finns i Afrika, söder om Sahara och Madagaskar, och de var det specifika målet för vår resa. Dessa fåglar är nu kategoriserade av IUCN som sårbara och av högt bevarandeintresse, särskilt på grund av deras begränsade utbredning samt habitatförlust, vilket redan kunde anas på vår väg till vår första destination.

Stora bestånd av Mopaneträd har i hög grad nedhuggits för uttag av timmer och har bränts nattetid för tillverkning av träkol. Säckar med träkol säljs längs vägarna och är en viktig inkomst för bybor som har få andra alternativ. World Parrot Trust (WPT) har arbetat med Dr Tiwonge Gawa i åtskilliga år för att förstå drivkrafterna för habitatförändringarna i Zambia och hur förändringarna i skogsområdena påverkar dvärgpapegojorna. Ett nytt projekt, som försenats på grund av COVID-19 förra året, undersöker hur de värsta effekterna kan mildras genom holkar. Andra WPT-initiativ har fokuserat på att stoppa förgiftning av vattenkällor.

Ju djupare vi kom in i Mopane-skogen desto nervösare blev jag; jag lyssnade intensivt efter de svartkindade dvärgpapegojornas skrikande ljud och iakttog några gröna små kortstjärtade papegojor som flög genom trädkronorna. Vi passerade en av de små nomadbyarna med lerhus som hade tak av torkat gräs när jag plötsligt hörde vad jag lyssnade efter och vi stannade bilen. Jag tog min kikare och tittade på trädet där skriken kom ifrån.

Där var de. Jag kunde inte tro mina ögon. Mitt i dagens hetta satt en liten flock om 15 svartkindade dvärgpapegojor i ett acaciaträd nära byn. De sökte skugga under de få blad som fanns och kämpade med två afrikanska grå hornfåglar för att få de mest skuggiga platserna i skydd från middagstidssolen

Otroligt nog hade vi funnit dessa fåglar innan vi ens nått vår destination. Vi stannade ungefär en halvtimme för att observera deras beteenden och för att samla in data men naturligtvis också för att få några bra bilder. Sedan var vi tvungna att fortsätta eftersom vi hade ett antal kilometer till att tillryggalägga innan dagens slut. Vi kom inte ens 500 meter då ett av däcken exploderade på grund av den intensiva hettan och resterna av en trädstam som stack upp från marken. Vi bytte däck i omkring 40 graders värme omgivna av ljuden från afrikanska glasögonfåglar och hornfåglar, vilket var en helt ny upplevelse. Då vi åkte vidare kunde vi se fler svartkindade dvärgpapegojor men också annat vilt som elefanter, zebror, giraffer och en grupp om ungefär 20 afrikanska vildhundar. Vilken dröm!

Målet med detta fältarbete var att samla blodprover från svartkindade dvärgpapegojor för senare genetisk analys i labbet. Dessa data kommer att hjälpa oss att förstå relationerna mellan olika populationer, deras betydelse för bevarandearbete, och hur man ansvarsfullt ska sköta fåglarsamlingar i fångenskap. Allt detta är vital information för att stödja framtida bevarandearbete av dvärgpapegojor i hela regionen.

BILDTEXTER

Överst: *En nomadby mitt i dagens hetta*

Mitten: *En kraftmätning om skugga mellan en dvärgpapegoja och en hornfågel*

Nederst: *Zebror och andra djur dyker upp längs vägen*

Foton © Sascha Düker

Under det senaste året har jag samordnat en granskning av forsknings- och bevarandeprioriteringar avseende afrikanska dvärgpapegojor, i samarbete med forskare och bevarandeexperter över hela Afrika som del i ett projekt initierat av "Parrot Researchers' Group", ett projekt som är finansierat av World Parrot Trust.

Granskningen och dess rekommendationer tjänar som vägledning i bevarandet av dvärgpapegojor och det var spännande att vara här för att fylla igen de kunskapsluckor som identifierades under denna process.

Mot slutet av resan hade jag tillfälle att besöka Mosi-oa-Tunya National Park, och det sades mig att denna park hade stora bestånd av Mopane. Trots närvaron av uppenbarligen passande habitat så var dock dvärgpapegojorna frånvarande.

Jag spenderade dagar i Livingstone och kunde besöka det naturhistoriska museet för att ta prover från deras samling. Där mötte jag den tidigare chefsornitologen vid museet som tidigare hade arbetat med svartkindade dvärgpapegojor. Hon visade mig exemplar från 60-talet tagna från en plats där svartkindade inte längre finns. Svartkindade dvärgpapegojor från Mosi-oa-Tunya National park!

Populationen hade helt utrotats genom omfattande fångst för handel – något som är ett problem för många av de 9 arterna idag. Dessa museumexemplar vore mycket informativa för bevarandeaktioner.

Eftersom fångst nu är illegal i landet och parken är mycket medveten om dessa brott mot det vilda är tankarna om att få tillbaka dvärgpapegojor i detta område oemotståndliga.

Det effektiva skyddet av detta habitat betyder att Mopaneträden är säkrade från att bli timmer eller träkol och har därmed vuxit till väldiga träd som erbjuder naturliga hålrum för bo och häckning.

Vilken dröm att en dag åter få se svartkindade dvärgpapegojor i ett område där det en gång fanns så många, och där tusentals turister skulle kunna beundra dessa fåglar inom nationalparken. Med dessa prover har vi tagit ännu ett litet steg mot att realisera denna dröm.

OM FÖRFATTAREN:

Sascha Düker har tagit rollen som projektkoordinator för dvärgpapegojor inom WPTs Afrikaprogram. Han har fem års erfarenhet i forskning om afrikanska papegojor och deras bevarande och har arbetat i flera länder söder om Sahara. Han har sin bas i Pretoria-Tshwane, Sydafrika. © *WPT*

SIDOR OM SÄLLSKAPSFÅGLAR

Berikning kan ske i många former, vilka alla kan vara till nytta för din fågel genom att uppmuntra naturliga beteenden och skicklighet i problemlösning.

Bildtext: Louise Caddy, chef för papegojbesättningarna vid Paradise Park, UK (World Parrot Trusts hem) och några av hennes skyddslingar.

EN FRÖJD FÖR ALLA SINNEN:

Olika sätt att berika papegojors liv

Berikning bör vara en daglig del i vården av papegojor eftersom den kan hindra din vän från att bli uttråkad och från att möjligen skada sig själv eller sin omgivning. I del 1 av denna artikel kommer vi därför undersöka tre olika typer av känslointryck (syn, hörsel och lukt) och varför de är till nytta för din papegoja.

Bildtext: Arorna vid Kiwa Centre, UK, uppskattar sina dagliga färggranna nöjen. Foton © Kiwa Centre

SYN

Papegojor tros ha avancerat färgseende så deras leksaker bör spegla detta. Många fåglar väljer att leka med en skarpt färgade leksak i stället för en i naturträ. Det finns många säkra färgmedel på marknaden som du kan använda för att färga fågelns leksaker i mera livfulla färger. Jag har gjort många leksaker till mina fåglar och finner det alltid intressant att iaktta och se vilken färg de ska tugga på först. En del fåglar vill tugga sönder ett block av en speciell färg hela tiden innan de väljer en annan färg.

Något så enkelt som din fågelburs placering kan vara berikande. En del fåglar älskar att se ut genom ett fönster. Jag vet att min egen papegoja älskade att se mina kaniner springa omkring i trädgården och blev mycket exalterad ibland och ropade på dem när de kom nära fönstret. För att ändra lite på saker och ting förflyttade jag buren till ett annat fönster så hon kunde se trafiken och människorna som passerade min trädgård. Jag lät alltid ungefär en tredjedel av buren synas i fönstret så att hon hade möjligheten att gömma sig om hon ville, men du kunde vara säker på att hon var upptagen med att titta på allt.

Slutligen finns det åtskilliga fågel-DVD:er på marknaden som visar fåglar som håller på med naturliga beteenden som din fågel kan iaktta. Att se och höra en annan fågel bada kan uppmuntra din fågel till att bada i sin vattenskål.

HÖRSEL

Det har bedrivits många olika studier som visar på fördelarna med berikning genom ljud. I det fria är det sällan tyst så ett lågt bakgrundsljud kan vara lugnande för din fågel. Många vårdnadshavare lämnar en radio

på som deras fåglar kan sjunga och dansa till. Det är fantastiskt att se hur fåglar reagerar på olika typer av musik. Min egen fågel, en timnehjako vid namn Mojo, älskade att höra på Barry White. Jag spelade under åren en massa olika sorters musik för Mojo men inget gav samma reaktion som en låt av Barry White.

Det finns åtskilliga olika beriknings-CD-skivor att välja från på marknaden som har timmar av olika fågel- och regnskogsljud. Många fåglar svarar på ett positivt sätt och deltar själva. Eller, om det är säkert att göra så, kan du helt enkelt öppna fönstret så din fågel kan höra ljud utifrån.

Vid Paradise Park kan vi ofta se vår palmkakaduahane trumma på en gren med en stor pinne som en del i beteendet runt häckningen. Sällskapsfåglar kan också trumma med leksaker i passande storlek för deras fötter och därigenom föra buller. Papegojor tycker även om att släppa föremål i metallskålar för att höra ljudet.

LUKT

Det har gjorts många olika studier på fåglar och hur väl de kan känna lukt. Enligt professor Graham Martin, BSc, PhD, DSc vid universitetet i Birmingham, UK “framstår det nu som klart att lukt används av ett stort antal fåglar för att medla social interaktion, igenkänning av arter, och för att finna områden som potentiellt är rika med föda....det framstår som troligt att luktsinnet spelar en viktig roll bland papegojor”

När man tänker på hur papegojor använder sitt luktsinne påminns jag om hur Kākā har setts svara på material med olika lukt. Och här vid parken håller vi på med en studie där vitlök gnides på holkar för att se om papegojorna kan identifiera holken genom bara dess lukt (vi avvaktar resultat).

Hemma har jag ofta erbjudit färsk rosmarin till min dotters undulater. Medan ‘Goldfish’ bara knaprade på några blad, så gned ‘Potato’ in sig av örten så jag antar han gillade lukten och ville ha den i sin fjäderdräkt. Med beaktande av detta har jag ivrigt försökt med olika lukter på papegojorna i parken för att se om eller hur de reagerar. Vi odlar många örter i parken som vi regelbundet kan ta av och ge till fåglarna. Dessa är basilika, persilja, mynta, timjan och koriander för att nämna några få.

I nästa upplaga av PsittaScene (sommarnumret 2021) skall jag visa hur man kan stimulera papegojors andra sinnen som smak och beröring.

Bildtexter:

Överst: Herbert, palmkakaduan, formar sin trumpinne.

Höger: Iris, en Keahona, njuter av blommor.

Foton © Paradise Park

VASAPAPEGOJORS BESYNNERLIGA SEXLIV

Av Desi Milpacher

Djurriket är både egendomligt och underbart, från organismer som kan leva inom en rad olika förhållanden till de vars livsvillkor är så begränsade att deras existens som bäst är utsatt. Sådana är de som lever i Arktis eller i öknar, de som lever i trädskronorna och i djupocyanen, och de lever alla på det lilla klot vi kallar Jorden.

Det har visat sig att det finns en rad olika sätt på vilket sätt organismer har sex sig (eller inte) och fortplantar sig med.

Rörande häckning i papegojornas värld är majoriteten av arter lojala med den partner de valt, ett förhållande som kallas monogami. Dessa fåglar spenderar många timmar med varandra i det fria, där de flyger, matar och putsar varandra och stärker därmed sina band. Emellertid finns alternativa häckningsförhållanden eller -system även bland papegojor i de fall där trohet till bara en partner inte är en bra lösning av ett flertal skäl. Exempel är polygyni (en hane parar sig med flera honor) och polyandri (flera hanar parar sig med en hona). Exempel på detta är guldpapariter (*Guaruba guarouba*), Kea (*Nestor notabilis*) och ädelpapegojor (*Eclectus*). Fåglar som använder dessa mera specialiserade systemen har ett mål, nämligen att producera så många livskraftiga ungar som möjligt som förhoppningsvis kan överleva och bli vuxna, och att göra det hur de än kan.

Medan landbundna papegojor huvudsakligen lever med en partner under sina liv, så påverkar resursbegränsning och konkurrens att andra mer isolerade fåglar utvecklats annorlunda. Att ha varit begränsade till öar som isolerades från kontinenten Afrika för 150 – 165 miljoner år sedan har gjort att Vasapapegojorna (*Coracopsis vasa*) är unika i jämförelse med andra papegojor. Av alla papegojor i världen finns inga så fantastiska som dessa. Båda könen är identiskt gråsvarta till färgen. Honan (istället för hanen) är tydligt större (ca 25 %) och honorna ruvar äggen under den kortaste tiden för någon papegoja, nämligen runt 14 dagar (de flesta andra ruvar 23 – 28 dagar). De har också underbart besynnerliga kärleksliv. Fåglarna är polygynandriska (en mer specifik variant av polyandri), där både hanar och honor parar sig med flera partners.

Hanar parar sig och ger mat till åtskilliga olika honor på samma gång under hela häckningsperioden. Genetiska analyser har bekräftat detta och visar att Vasapapegojans bopartners ofta är avkommor från åtminstone tre hanföräldrar. Även annorlunda från normen är att det är honorna som uppvisar den största energin i uppvaktning samt försvar av boet utöver deras vanliga roll i att lägga och ruva äggen. Honorna är högst territoriella under häckningssäsongen; de lämnar aldrig sitt utvalda område och försvarar sitt bo och umgås inte med andra honor. Tvärtom så tolererar hanarna oftast varandra när de flyger in och ut

ur honornas domäner. Parningen kan vara antingen kort- eller långvarig (över 30 minuter), då hanens stora kloakutbuktning binder honom och honan tillsammans. Detta speciella bihang existerar också i nära släktingar som mindre Vasapapegoja, seychellvasapapegoja (*Coracopsis nigra*, *C. barklyi* and *C. sibilans*, övers. anm.: *Coracopsis nigra sibilans* and *Coracopsis nigra barklyi* anses av några vara en enda underart), men inte bland några andra papegojor.

Då äggen lagts lämnar de ruvande honorna stundtals boet under korta stunder och matas av flera hanar med uppstött frukt. Hanarna matar samtidigt också andra honor som ruvar ägg, skyddar boet eller sköter ungarna. Forskning har också visat något mer: honorna ropar högt från högt belägna grenar - med sånger som är unika för var och en av dem - nära boet och ju mer honan gör detta desto fler hanar attraheras för att mata henne.

Allt detta tycks lite kaotiskt, men detta ovanliga sätt vid häckning har troligen utvecklats för att säkerställa dessa obundna arters överlevnad i en miljö som är begränsad och som har negativt förändrats genom människans påverkan. Vasapapegojornas egenhet kan rädda dem i denna föränderliga värld, och världen blir bara bättre på grund av det.

VASAPAPEGOJA, STÖRRE (<i>Coracopsis vasa</i>)	IUCN/CITES-LISTNING: Livskraftig / Appendix II
VÄRLDSPOPULATION: Okänd, minskande.	UTBREDNING: Madagaskar och omkringliggande öar.
HOT: Förföljelse, fångst för handel och habitatförlust.	EKOLOGI OCH BETEENDE: Dessa papegojor finns inom olika habitat såsom fuktig tät skog, öppna torra busklandskap och savanner samt i odlade områden. De konsumerar frön, nötter, bär, frukter och även odlad mat. Fåglarna samlas i högljudda flockar när de äter eller vilar och slår sig till ro i toppen av höga träd med en utkiksfågel som varnar för fara.

I RAMPLJUSET: ZOOLOGISK BEVARANDEPARTNER

Den prisvinnande Woburn Safari Park grundades 1970 och består av 300 tunnland parkmark i vackra Bedfordshire och är hem åt över 80 arter exotiska djur.

Woburn Safari Park, UK

Deras huvudsakliga fokus är att sköta och vårda parkens vilda innevånare, men att stödja flertalet bevarandeorganisationer ligger också högt på listan. Där ingår att samla in pengar för att stödja World Parrot Trusts arbete med hotade grå jako (*Psittacus erithacus*), större soldataror (*Ara ambiguus*) och mindre gultofskakaduor (*Cacatua sulphurea*).

Woburn Safari Parks sektionschef för Animal Encounters (“djurupplevelser”), Hayley Potter, är även artövervakare för grå jako inom European Association of Zoos and Aquaria (EAZA). Hon är också medlem i EAZA Parrot Taxon Advisory Group. Fastän parken inte har grå jako är Hayley aktivt involverad i deras fångenskapsskötsel vid andra platser över hela Europa.

Parken samlar in pengar åt WPT genom sina dagliga ‘Birds in Action’-presentationer och demonstrationer av papegojor. Under 2020 samlade de in £4,445.38 (drygt 51 000 SEK) åt WPT vilket inte var lätt under de restriktioner och utmaningar som fanns på grund av pandemin. Parkens totala bidrag till WPT har nått mer än £28,000 (325 000 SEK). World Parrot Trust är mycket tacksamma över deras generositet och ansträngningar i att stödja några av de mest hotade papegojorna i världen.

Woburn Safari Park, Woburn Park, Bedfordshire, MK43 0TU Woburn, UK
Besök deras website: www.woburnsafari.co.uk eller hitta dem på Facebook.

PAPEGOJSINNEN - DEL TVÅ

HUR PAPEGOJFÅGLAR KNYTER AN TILL SIN OMGIVNING

Av Graham Martin, BSc, PhD, DSc

I del två av denna serie (*se del ett, papegojors syn, i PsittaScene vinter 2020*) utforskar professor Graham Martin hur papegojor förstår och interagerar med sin omgivning genom hörsel, lukt, magnetfält och känsel.

Hörsel har undersökts i detalj hos vissa papegojarter och det verkar som att papegojornas frekvensomfång och känslighet är mycket likt det hos andra fåglar. Ljudinformation är troligtvis mycket viktigt för papegojor vad gäller social kommunikation och nödvändigt för deras vardagliga aktiviteter.

Frekvensområdet för papegojors hörsel är smalare än vår egen. Det verkar som att alla fåglars hörsel ligger inom det övergripande fältet som liknar unga människors hörsel. Detta tyder på att ett ljud som en papegoja kan höra, kommer även en ung människa att kunna urskilja. Det finns inga hemliga frekvensområden som används av papegojor för kommunikation.

I grund och botten kan de flesta fåglar, inklusive papegojor, höra ljud inom ett frekvensområde på 30 Hz (Hz är cykler per sekund) och 8 kHz, i jämförelse med det mänskliga frekvensområdet på 20 Hz - 20 kHz. Hos både människor och fåglar ligger den maximala känsligheten för ljud inom intervallet 1-4 kHz, vilket är ungefär detsamma som frekvensområdet för tonerna på övre halvan av ett pianos tangentbord.

Människans hörsel avtar i takt med att vi åldras; vi brukar tappa förmågan att höra högfrekventa ljud. Huruvida äldre papegojor också lider av liknande hörsselförlust är inte känt.

LJUDLOKALISERING

Förmågan att lokalisera ljud, både dess riktning och avstånd, är viktig för att kunna bestämma just hur användbart ljud kan vara som kommunikationsmedel. Det är trots allt inte till nytta att bara höra ett ljud, du vill veta vilken riktning det kom från och hur långt borta källan är. Överraskande nog visar bevis att hos de flesta fåglar, inklusive papegojor, är dessa förmågor ganska dåliga, särskilt jämfört med oss själva. Vi kan bestämma, till en grad eller två, en ljudkällas riktning och vi lär oss att lokalisera nära och bekanta ljud till inom några meter. Ugglor är den enda gruppen fåglar som kan matcha vår noggrannhet i ljudlokalisering och de använder denna förmåga för att hitta dolda byten.

Bildtext: Vänster öronöppning hos en unge © M.Shattock [CC BY-SA 2.0]

För de flesta ändamål behöver dock fåglar inte ha så hög noggrannhet i varken riktning eller räckvidd. Detta beror på att de är mycket mobila. Fåglar kan röra sig snabbt i den allmänna riktningen av ett ljud som de tycker är intressant och styra mot målet genom successiva approximationer.

Dålig ljudlokalisering hos fåglar beror främst på fysik. Genom att öronen är åtskilda med endast ett litet avstånd på sidorna av huvudet så innebär det att det endast blir mycket små skillnader mellan de ljud som når fram till öronen hos fåglar. Det är dessa skillnader som används för att bestämma ljudriktningen. Det är våra stora solida huvuden och öron som är brett fördelade som ger oss fördelen över papegojor när vi försöker lokalisera ljud.

LUKTSINNET

Luktsinnet förbises ofta hos fåglar. Vi tenderar att tro att fåglar lever i en värld av syn och ljud och att det är däggdjur som lever i en värld av lukt. Det finns dock mer och mer bevis för att lukt spelar en viktig roll i beteendet hos många fågelarter. Det är inte bara hos de välstuderade stormsvalorna, lirorna, kalkongamarna och kivierna som lukt spelar en nyckelroll i att lokalisera mat.

Det börjar nu bli tydligt att lukt används av ett brett spektrum av fåglar som medel i sociala interaktioner, artigenkänning och för att hitta områden potentiellt rika på föda. Detta har demonstrerats hos vissa arter av tättingar och det verkar troligt att luktsinnet spelar en viktig roll hos papegojor.

Det finns ganska få experimentella undersökningar, men ett spännande exempel kommer från en studie av kākāpō där en fågel visades kunna använda lukter för att lokalisera gömd mat. Huruvida användning av luktsinnet på det här sättet är en del av kākāpōernas naturliga beteende är inte klart, men det faktum att de kan förstå och utnyttja lukter tyder på att luktsinnet är viktig för dessa fåglar och förmodligen för andra papegojor.

MAGNETFÄLTSUPPFATTNING

Jag har lämnat denna sensoriska förmåga till sist, inte för att den är obetydlig utan för att vi vet väldigt lite om den. Detta är förmågan att uppfatta delar av jordens magnetfält. Jordens magnetfält varierar kontinuerligt över hela klotet och är potentiellt en rik källa av information om position och riktning. Trots att mycket forskning visar på att fåglar är bland de djurgrupper som kan känna av jordens magnetfält, förblir de faktiska mekanismerna involverade i detta oklara. Hos fåglar kan det finnas mer än en mekanism som ger dem tillgång till magnetisk information om riktning och position separat.

Ett system kan vara baserat i ögat, det andra associerat med näsborrarna och de nerver som leder från dem. Även om urvalet är litet, så omfattar utbudet av fågelarter där det har visats att de kan uppfatta magnetfält duvor, hönsfåglar och sångfåglar, de sistnämnda som är papegojornas närmaste släktingar. Detta tyder på att förmågan att uppfatta magnetfält kan vara vitt utbredd bland fågelarter. Det är därför möjligt att papegojor kan räknas till de arter som kan använda informationen från geomagnetiska fält, men experimentella bevis saknas.

Men vissa papegojarter flyttar söderut och många lever över stora områden; för att göra detta måste de veta var de är och riktningen dit de vill ta sig. Att använda magnetfält kan vara en av informationskällorna som hjälper dem att göra detta, men några smarta undersökningar kommer att behövas för att avslöja hemligheten.

Bildtext:

Audiogrammet gör det tydligt att papegojans hörsel faller inom mänsklig hörsel, dvs. allt ljud som en papegoja kan höra bör också en ung människa kunna höra. Men på grund av åldersrelaterad hörselnedsättning kan vår hörsel bli mer som en papegoja när vi blir äldre, dvs. vi förlorar fördelen av att höra hörfrekventa ljud.

NÄBBSPETSORGAN

Om papegojor inte kan styra sin näbb med hög noggrannhet visuellt (se Syn i vinter 2020 PsittaScene), vilken information kan de använda för att styra sin manipulation av föremål? Svaret ligger i speciella beröringskänsliga receptorer i näbben. Som visas i dessa fotografier av en morhuvad papegoja (*ovan*) är beröringsreceptorerna belägna i den böjda spetsen på överkäken. De är grupperade i kluster och är kollektivt kända som näbbspetsorgan.

De faktiska receptorerna är inrymda i små gropar i keratinet i näbben. Klusterna av receptorer är ordnade symmetriskt i sju par belägna precis innanför näbbens kanter. Det finns ytterligare ett ensamt kluster av receptorer längst fram i spetsen. Näbbspetsorganet ger papegojor detaljerad känselinformation om föremål som hålls vid deras näbb, så att de kan manipulera och placera föremål utan att se dem. Näbbspetsorganet gör att papegojor kan med stor noggrannhet manipulera och placera sin föda i näbben innan de äter det. Det är också avgörande i deras användning av sin krokiga näbbspets som en karakteristisk "tredje lem" när de klättrar omkring.

Beröringskänslighet i näbben gör att papegojor på ett korrekt sätt kan bedöma positionen av strukturer och troligtvis deras ytegenskaper, vilket i sin tur gör att de med säkerhet kan förlita sig på sin näbb när de klättrar.

OM FÖRFATTAREN

Professor Graham Martin, BSc, PhD, DSc vid University of Birmingham, Storbritannien, är en ornitolog med ett internationellt rykte byggt på sin forskning om fåglarnas sensoriska världar. Under de senaste åren har han använt sin expertis för att fokusera på problem som berör funktionerna syn, särskilt binokulär syn, vid födosök och för att förstå varför vissa fågelarter är särskilt utsatta för kollisioner med mänskliga artefakter som vindkraftverk, kraftledningar och fiskenät. Hans son, Dr Rowan Martin, är WPT-Afrikas programdirektör.

DE MINSTA PAPEGOJORNA:

HACKSPETTSPAPEGOJOR

Artikel och foto av Mehd Halaouate

När man pratar om de största och minsta papegojorna på planeten så kan man komma att tänka på några olika arter. När det gäller stora papegojor så är toppen av listan krönt av hyacintaran (*Anodorhynchus hyacinthinus*) från Brasilien, Bolivia och Paraguay som kan bli upp till 100 cm från huvud till stjärt. Den tyngsta papegojan är kākāpō (*Strigops habroptilus*) från Nya Zeeland, som kan väga upp till 4 kg.

När det kommer till de minsta, så vinner hackspettspapegojorna priset. De är endast 8,3 till 9 cm långa och väger inte mer än 12 gram. Namnet på deras genus *Micropsitta* kommer från latinets *mikros* som betyder liten och *psitta* som betyder papegoja. Under mina resor i Indonesien och Papua har jag varit lyckligt lottat att ofta få se fyra av de sex arterna i denna papegojfamilj.

NÅGRA FAKTA OM HACKSPETTSPAPEGOJOR

Hackspettspapegojorna är övervägande gröna. Deras huvud-, bröst- och magfärger, plus deras fördelning över Nya Guinea och omgivande öar, är de faktorer som skiljer mellan arterna och underarterna. Till exempel, och som namnet antyder, är den rödbröstade hackspettspapegojan den enda arten med röda bröstfjädrar. Det är samma sak med de gulcronade hackspettspapegojorna med sitt guldstänk på toppen av huvudet. Geelvinkhackspettspapegojor är begränsade till två öar i Geelvink viken (Teluk Irian), och så vidare.

I allmänhet är hanarna mest färgglada, och honorna och ungfågeln är mer enformiga och oansenliga. Deras gröna färg och lilla storlek gör det svårt att upptäcka dessa papegojor i skogens lövtak. Det bästa sättet att hitta dem är att lyssna noga på det mycket skarpa visslande ljudet de ger ifrån sig när de aktivt äter, letar efter fallande matrester och kontrollerar stammarna på de träden de föredrar att leta föda i.

Hackspettspapegojorna är några av de mycket få papegojor som bokstavligen kan springa upp, ner och på undersidan av grenar och trädstammar med lätthet och självförtroende. Detta beteende liknar nötväckor och sittellor, två trädkrypande typer av fåglar. De använder sina oproportionerligt stora fötter, långa tår och förhårdnade stjärtfjäderspetsar (liknande hackspettar) för att stötta och stabilisera sig mot trädstammar.

Hackspettspapegojorna är några av de mycket få papegojor som bokstavligen kan springa upp, ner och på undersidan av grenar och trädstammar med lätthet och självförtroende.

Dessa egenskaper hjälper dem i deras letande efter mat. Deras dieter består huvudsakligen av svampar, lavar, nektar, små bär, insekter, och insektslarver som finns i barken. Nyligen upptäcktes det att de äter en liten mängd frön, som de från den australiensiska tallen *Casuarina equisetifolia*.

Hackspettspapegojor föredrar livsmiljöer såsom lågland, sekundär tillväxt och bergskog, och ibland kokosnötslundar, savanner och områden runt mänskliga bosättningar (särskilt trädgårdar). De bygger bo och sover i antingen trädhåligheter eller *arboreal termitaria*, vilket är termithögar som finns i träd. Ett sätt att skilja mellan hackspettspapegojbo i dessa högar och de som tillhör andra fåglar såsom kungsfiskare är att hackspettspapegojans ingång är horisontellt oval. De som tillhör kungsfiskare är runda.

Häckningsperioden för de flesta hackspettspapegojor är mellan mars och oktober. Jag har dokumenterat ett par rödbröstade hackspettspapegojor som förbereder sig för häckning i september och ett par Geelvinkhackspettspapegojor vars ungar blev flygfärdiga i mitten av juli.

Genom att prata med lokala jägare och markägare som har stött på fåglarna har jag lärt mig att de flesta arter lägger mellan två och fyra ägg. Annars förblir deras häckningsvanor till stor del ett mysterium.

Ett intressant beteende är att föregående års avkomma sover i samma termitkulle och äter på samma träd som sina föräldrar. Små flockar på upp till 25 fåglar har setts springa upp och ner i trädstammar, ibland tjafsandes med varandra.

Bildtext:

Sidtopp: En nyligen flygfärdig Geelvinkhackspettspapegojeunge

Nedan höger: Bon tillhörande rödbröstade hackspettspapegojor

Hackspettspapegojor från höglandet och bergen häckar, på grund av bristen på termithögar där, liksom de flesta papegojarter i trädhåligheter. De från låglandsskogarna häckar i termithögar. Termithögarna är fantastiska ställen att bilda familj i eftersom temperaturen inuti förblir konstant så att varken äggen eller kycklingarna blir överhettade eller nedkylda. En annan fördel är att det är lättare för fåglarna att gräva ett bo i dem än i en

trädstam. Intressant nog, trots sin närhet till insekterna inne i kullen finns det inga bevis för att papegojorna äter av dem.

Det finns ett antal hot mot dessa fåglar. Det finns viss lokal fångst för hållning som husdjur, och skogsröjning på Buru och Biak pågår i en alarmerande takt. Tyvärr, eftersom det är lätt att fånga dessa fåglar när de häckar, så fångar lokala barn dem när de hittar aktiva bon och leker med fåglarna tills de dukar under av stress. Jag började informera lokalbefolkningen, vuxna och barn, om att om de hittar aktiva bon kommer vi att betala dem bara för att visa oss var de är. Jag hoppas att denna typ av åtgärder, även om de är små, kommer att sakta ner eller till och med sätta stopp för onödiga fångster och dödsfall. Att öka medvetenheten om den unika och viktiga roll som varje varelse spelar i vårt ekosystem är den bästa överlevnadsstrategin vi kan implementera, tillsammans med att omvandla fångare till fågelskådningsguider.

Förutom mänskliga hot utgör rovfåglar, näshornsfåglar, ödlor och ormar också faror för dessa papegojor. Jag har observerat i Nya Guinea att även näshornsfåglar, större kungsfiskare och vitnäbbad kokaburra (*Dacelo gaudichaud*) ofta kommer för att plundra bona för dessa små fåglar. Det finns två teorier om detta, en är att de kastar ut papegojorna eftersom speciellt kokaburrorna också häckar i termithögar, den andra är att de får en proteinrik måltid av äggen, kycklingarna eller till och med de vuxna.

Bildtexter:

Vitnäbbad Kokabura - Papuanëshornsfågel - Dvärghackspettspapegojor - Geelvinkhackspettspapegojor

SLUTSATS

Det finns fortfarande mycket att upptäcka om dessa gäckande papegojor. Mer forskning om deras ekologi, populationsstatus och hoten mot dem behövs för dessa små pärlor. Som ett exempel är vissa underarter som Buru rödbröstad hackspettspapegoja (*Micropsitta bruijnii buruensis*) - först beskriven av kollegan Thomas Arndt i slutet av 1990-talet - inte väl kända.

Dessa fåglar är förmodligen i fara på grund av snabb avskogning på Buru, så fler studier behövs för att bättre förstå deras status i det vilda. Jag kommer inte alls bli förvånad om vi, i samband med att vi utforskar dessa hot, upptäcker nya populationer eller till och med nya arter av hackspettspapegojor i framtiden, för det finns stora områden i Nya Guinea som fortfarande är outforskade.

SNABBA FAKTA OM HACKSPETTSPAPEGOJOR

Rödbröstad hackspettspapegoja

Micropsitta bruijnii - 5 underarter

Utbredning: Buru och Seram öarna i Maluku, högländerna i Nya Guinea, Niu Briten (New Britain), Niu Ailan (New Ireland), Bougainville, Guadalcanal och Kolombangara på Solomon öarna.

Status i det vilda: IUCN livskraftig (LC), CITES Appendix II.

Hot: Underarten *buruensis* är troligtvis hotad av snabb avskogning.

Gulkronad hackspettspapegoja

Micropsitta keiensis - 3 underarter

Range: Aru och Kai öarna i Indonesien, södra nya guinea, på Vogelkop och Onin halvöarna.

status i det vilda : IUCN livskraftig (LC), CITES Appendix II.

Hot: Okänt.

Geelvinkhackspettspapegoja

Micropsitta geelvinkiana - 2 underarter

Utbredning: Biak och Numfor öarna i Geelvink viken, Papua.

status i det vilda: IUCN nära hotad (NT), CITES Appendix II.

Hot: Hotad av avskogning av låglandsskog.

Dvärghackspettspapegoja

Micropsitta pusio - 4 underarter

Utbredning: Nya Guinea and Niu Briten (New Britain).

status i det vilda: IUCN livskraftig (LC), CITES Appendix II.

Hot: Visst hot av fångst för hållande som husdjur.

Gulbröstad hackspettspapegoja

Micropsitta meeki - 5 underarter

Utbredning: Amiralitetsöarna, Mussau och Emirau öarna i Bismarck skärgården.

Wild Status: IUCN livskraftig (LC), CITES Appendix II.

Hot: Okänt.

Grön hackspettspapegoja

Micropsitta finschii - 5 underarter

Utbredning: Östra öarna av Papua New Guinea, the Bismarck skärgården och på Solomon öarna.

status i det vilda: IUCN livskraftig (LC), CITES Appendix II.

Hot: Kan vara hotad av förlust av habitat.

PSITTANYTT

WORLD PARROT TRUST VÄLKOMNAR DR LUIS ORTIZ-CATEDRAL

Det är ett nöje för oss att välkomna Dr Luis Ortiz-Catedral som vår nya chef för WPT: s Oceanien-program. Han är ursprungligen från Mexiko och han tog sin kandidatexamen (BSc) vid University of Guadalajara och därefter sin magisterexamen och filosofie doktor (PhD) från Massey University på Nya Zeeland. Han är en biolog med inriktning i bevarandebiologi och djurlivschef vars specialitet är att återställa bestånd av hotade ryggradsdjur från öar, såsom papegojor, markormar, leguaner och härmtrastar.

Luis har studerat vilda papegojor i Nya Zeeland och Australien i 17 år. Hans forskning har bidragit till att utveckla en ritning för förflyttningar av *Cyanoramphus* parakiter i Nya Zeeland och till en bättre hantering av patogener hos vilda papegojpopulationer. Hans nya roll inom WPT kommer att vara att hjälpa till att utveckla bevarande kapacitet i Oceanien (omfattar Australasien, Melanesien, Mikronesien och Polynesien, totalt ett landområde på 8,525,989 kvadratkilometer).

UNDERSÖKNING AV GULNACKADE AMAZONER: RESULTATET VISAR EN DRASTISK MINSKNING

I en studie, stödd av WPT, från University of Pittsburgh i Johnstown och New Mexico State University's College of Arts and Sciences så visas det att det finns mycket färre gulnackade amazoner (*Amazona auropalliata*) kvar i det vilda än vad man tidigare trodde. En undersökning omfattade hela utbredningsområdet, som bland annat inkluderade resultaten av en räkning från 2016 i Costa Rica och Nicaragua och undersökningar från 2018-2019 i Mexiko, Guatemala och Bay Islands, kom till slutsatsen att färre än 2400 fåglar finns. De alarmerande resultaten har drivit författarna att framställa en ansökan till Internationella naturvårdsunionen (IUCN) för att lista arten som akut hotad (CR), istället för nuvarande hotad (EN).

Läs mer:

tinyurl.com/ynaresult

MILJÖMYNDIGHETEN MISSLYCKADES MED ATT UNDERSÖKA ANKLAGELSER OM SÄLLSYNTA AUSTRALISKA FÅGLAR SOM EXPORTERADES FÖR VINST

En oberoende granskning har visat att den australiska miljömyndigheten misslyckades med att undersöka anklagelser om att hotade och sällsynta australiska fåglar såldes i Europa för vinst, och istället fortsatte att utfärda tillstånd för att tillåta att fler fåglar exporterades till den mystiska tyska välgörenhetsorganisationen för bevarande för hotade papegojor (ACTP). Undersökningen utlöstes när Guardian Australia rapporterade att hundratals fåglar, inklusive hotade arter, exporterades till anläggningen för att användas till en zoo-utställning, och att privata meddelanden visade att fåglar annonserades för försäljning strax därefter. KPMG-granskningen sa att miljömyndigheten mottog anklagelser om att "det verkliga syftet med exporten var kommersiellt" strax efter det att de första tillstånden utfärdades, och att de misslyckades med att undersöka påståendena på ett tillfredsställande sätt.

läs mer:

tinyurl.com/ma5yu6kf

HYLLNING: MURPHY GREEN, MED MOD I HJÄRTAT

I vårutgåvan 2020 presenterades Murphy Green, en Solomon Island ädelpapegoja (*Eclectus roratus solomonensis*), som kämpade mot en allvarlig cancer under 2019. Hans berättelse inspirerade många och visade hur framåtskridande veterinärmedicinsk teknik, en omhändertagares kärlek och ren ädelpapegojebeslutsamhet kunde ge remission av cancer.

Tyvärr fick WPT i slutet av förra året veta att Murphy hade förlorat sin kamp när cancer återvände. Våra hjärtan går till hans hängivna följeslagare Carol Frank; han kommer att saknas.

RÄTTNING:

HAZELS HEMSKA ÄVENTYR

Var vänlig notera: webbadressen har blivit rättad från den länk publicerad i vinter 2020-utgåvan av PsittaScene.

Skaffa din utgåva på Amazon:

tinyurl.com/hazelsha

PRENUMERERA IDAG!

Letar du efter de senaste nyheterna från papegojornas värld? Vill du ha exklusiva inbjudningar till speciella online-event (och mer)?

Missa det inte! Bli en del av gemenskapen – registrera dig idag!

parrots.org/flocktalk

PSITTASCENE 2020 INDEX

32.1 Vår

- Kiwa Centre välkomnar grå jako
- Frihet: Konfiskerade papegojor åter till det fria i Morotai
- Macaw Mountain: Bevarandet av röda aror i Honduras börjar komma igång
- Två sidor: En laboratoriebiolog ger sig ut i fält
- Murphy Green: Cancer hos en ädelpapegoja
- Papegojor i det fria: Kaktusparakiter

32.2 Sommar

- På marken: Orkanen Maria and amazonerna vid Río Abajo - två biologers berättelser
- Stormens överlevare
- Ett viljetest: Orkanen Marias påverkan på puertoricoamazonen och forskningen kring den
- Ljuden och synerna av Costa Rica
- Kappapegojan: En återhämtningsplan lanseras
- Papegojor i det fria: Blåhuvad papegoja

32.3 Höst

- Att rädda större soldataror: Ara Manzanillo
- New Zealand Parrot Trust: Stöd till de mest sällsynta papegojorna i södra Stilla Havet
- Grå jako: Ny forskning ger nya möjligheter till skydd av grå jako i västa Afrikas skogar
- Sidor om sällskapsfåglar: Dina befjädrade vänners fötter - den bästa fotvården för din fågel
- Älskad...till utrotning?
- Papegojor i det fria: Undulater

32.4 Vinter

- Försvunnen för gott? Kanske inte – Rödbrostad lorikit (Mitchell's Lorikeet) funnen på Bali
- Malar och maskingevär: Övervakning av gulnackade amazoner i Centralamerika
- Olika nyanser: Att undersöka färgmutationer hos papegojor
- De vilda papegojorna på Biak Island
- Papegojsinnen: hur papegojor anpassar sig till sin omgivning
- Dubbla bevarandeproblem hos hotad indigoara
- Papegojor i det fria: Rödvingad papegoja

PAPEGOJOR I DET FRIA

Bourkesparakit

((Neopsephotus bourkii))

En vuxen bourkesparakit kikar ut från en bohåla i dess inhemska habitat, det australiska inlandet. Dessa härdiga papegojor är nomader; de söker föda, sover och häckar i akacia- och eukalyptusskogar

© Dan Armbrust [CC by 2.0]

FÅ TILLGÅNG TILL TIDIGARE UPPLAGOR ONLINE PÅ: PSITTASCENE.ORG

(Engelska, holländska, tyska, italienska, portugisiska, spanska och svenska)
